

ВІДГУК
офіційного опонента Василевської Олени Іванівни на дисертацію
Сундукової Ірини В'ячеславівни «Формування ціннісного ставлення
старшокласників до психічного здоров'я засобами фізичної культури»,
подану на здобуття наукового ступеня кандидата психологічних наук за
спеціальністю 19.00.07 - педагогічна та вікова психологія

У сучасному суспільстві наявна тенденція до зниження рівня психічного здоров'я, зростання особистісних і поведінкових ускладнень у школярів, що негативно позначається на успішності у засвоєнні знань, соціальному розвитку, життєдіяльності. Проте на тлі суспільних негараздів, нестабільності повсякденних умов життя проблема формування ціннісного ставлення до психічного здоров'я людини є однією з найскладніших. Все це підтверджує актуальність дисертаційного дослідження Ірини В'ячеславівни Сундукової «Формування ціннісного ставлення старшокласників до психічного здоров'я засобами фізичної культури».

Вивчення змісту дисертації І. В. Сундукової дає підстави зробити висновок про достатній рівень обґрунтованості та достовірності наукових положень і висновків, що виносяться на захист, їх практичну значущість, а також про глибокий аналіз питань, пов'язаних із психічним здоров'ям старшокласників.

Метою презентованого дисертаційного дослідження є теоретичне обґрунтування та емпіричне вивчення змісту, структури, особливостей ціннісного ставлення старшокласників до психічного здоров'я, розробка й апробація моделі та програми формування ціннісного ставлення до психічного здоров'я старшокласників засобами фізичної культури.

Структура дисертаційного дослідження (вступ, три розділи, загальні висновки, список використаних джерел, додатки) характеризується чіткістю й коректністю формулювання наукового апарату, складових дослідження та відображає цілісний процес проведеної науково-дослідної роботи. Кожен розділ дисертації підсумовується змістовними і коректними висновками. Зазначимо, що матеріал роботи достатньо структурований, логічно викладений згідно з чинними вимогами.

Узагальнення наукової літератури, представлене в I розділі дисертації, дало дослідниці підстави стверджувати, що психічне здоров'я особистості є багаторівневим, інтегративним феноменом, який сприяє саморозвитку та самореалізації, гармонійному включенню людини в соціум та потребує подальшого вивчення стосовно питання формування ціннісного ставлення засобами фізичної культури.

З позицій наукового підходу авторкою дисертації обґрунтовується структура ціннісного ставлення старшокласників до психічного здоров'я, яку відображають такі компоненти, як когнітивний, емоційно-оцінний, мотиваційно-поведінковий.

Дослідницею вдало дібрано методи та методики, визначено критерії та

показники психічного здоров'я, на основі чого здійснено констатувальний етап дослідження, у процесі якого виявлено особливості ціннісного ставлення старшокласників до психічного здоров'я. Узагальнення емпіричних даних дало змогу виявити та обґрунтувати рівні й динаміку ціннісного ставлення старшокласників до психічного здоров'я.

Діагностика ціннісного ставлення старшокласників до психічного здоров'я дозволила авторці наукової роботи визначити найбільш проблемні аспекти як в організації освітнього процесу, так і в сімейному вихованні, врахування яких є необхідним при організації психологічного супроводу з підвищення рівня ціннісного ставлення до психічного здоров'я школярів-респондентів.

Результати констатувального етапу експерименту дали можливість дисертантці розробити та презентувати модель роботи з підвищення рівня ціннісного ставлення старшокласників до психічного здоров'я.

З огляду на цікавий міждисциплінарний характер роботи, новизна програми полягає в тому, що очікувані досягнення в розвитку ціннісного ставлення до психічного здоров'я як психологічного утворення мають бути забезпечені шляхом застосування засобів фізичної культури, а саме: 1) колового тренування; 2) фізичних вправи з використанням елементів ритмічної гімнастики; 3) волейболу; 4) аутогенного тренування; 5) туристичного зльоту «Здоров'я — основна цінність у житті».

У ході реалізації програми Ірина В'ячеславівна доводить, що у старшокласників на основі власного аналізу отриманих знань і набутого досвіду активізується процес особистісного ставлення до здоров'я, формується властива позиція щодо цінності здорового способу життя людини. Ціннісне ставлення юнацтва до фізичного здоров'я зумовлює позицію їхнього ставлення до здоров'я психічного.

Заслуговують на увагу представлені змістові та процесуальні аспекти авторської програми розвитку ціннісного ставлення старшокласників до психічного здоров'я, наслідком реалізації якої є результати формування експерименту, що підтверджують позитивну динаміку рівнів ціннісного ставлення юнацтва до психічного здоров'я, продуктивність якісних змін у становленні його структурних компонентів.

Слід звернути увагу на те, що дисертанткою розроблено методичні рекомендації батькам, учителям і шкільним психологам із розвитку та збереження психічного здоров'я старшокласників, оскільки запропонована авторська система роботи з підвищення рівня ціннісного ставлення старшокласників до психічного здоров'я включає фізкультурно-оздоровчу роботу в урочний та позаурочний час.

Загалом, дисертаційна робота Ірини В'ячеславівни Сундукової є завершеним дослідженням, яке, безсумнівно, має наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

Надійність і вірогідність отриманих результатів дослідження забезпечено методологічною та теоретичною обґрунтованістю вихідних положень, сукупністю стандартизованих валідних методик, адекватних меті та завданням

дослідження, репрезентативністю вибірки досліджуваних, якісним і кількісним аналізом отриманого експериментального матеріалу, використанням статистичної оцінки отриманих емпіричних даних та їх апробацією. Висновки відображають отримані у процесі дослідження результати відповідно до поставлених завдань.

Результати дослідження знайшли > відображення у 15 одноосібних публікаціях авторки, в тому числі 4 статтях у вітчизняних фахових виданнях, 4 статтях у зарубіжних виданнях, включених до міжнародних наукометричних баз даних, 6 публікаціях у матеріалах науково-практичних конференцій та 1 статті в колективній монографії.

Зміст автореферату відповідає змісту дисертації.

Поряд із загальними позитивними висновками про роботу, висловлюємо окремі зауваження-побажання.

1. У теоретичному розділі роботи дисертанткою представлено значну кількість класичних і сучасних підходів із дослідження психічного здоров'я, що, безумовно, демонструє розмаїття та складність проблеми. Водночас вважаємо доцільним окремо проаналізувати в теоретичному розділі чинники психічного здоров'я та передумови формування ціннісного ставлення старшокласників до психічного здоров'я засобами фізичної культури, які закладаються на попередніх вікових етапах.

2. У констатувальному дослідженні брали участь старшокласники, які навчаються в закладах загальної середньої освіти з різною спеціалізацією (наприклад, фізико-математична школа, педагогічний лицей та ін.). Доцільним, на нашу думку, було б порівняння особливостей формування ціннісного ставлення старшокласників до психічного здоров'я засобами фізичної культури з урахуванням специфіки навчальних закладів. Також в емпіричному дослідженні не відображено тендерні відмінності суб'єктної позиції старшокласників, що, у свою чергу, дозволило б більш цілісно розглянути заявлену проблему та врахувати виявлені особливості у формуальному експерименті.

3. Аналіз особливостей реалізації авторської програми формуального експерименту доречно доповнити більш розгорнутою інформацією про перебіг роботи зі старшокласниками, аналізом проблем, які виникали, та стратегією їх вирішення.

4. Дисертація не позбавлена мовленнєвих неточностей та стилістичних огріхів. На нашу думку, некоректно використовувати назву естафети «Мінне поле» з огляду на особливості сучасної соціально-політичної ситуації в країні.

Втім, висловлені зауваження не впливають на загальну оцінку роботи, якій, на нашу думку, властиві високий рівень наукового обґрунтування та творчий дослідницький потенціал.

Викладене вище дає нам можливість вважати, що дисертація Ірини В'ячеславівни Сундукової «Формування ціннісного ставлення старшокласників до психічного здоров'я засобами фізичної культури» є самостійним завершеним дослідженням, яке за своїм науковим рівнем, актуальністю, новизною та практичним значенням відповідає вимогам пп. 9,11, 12, 13 «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого

наукового співробітника», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567, які висуваються до дисертацій на здобуття наукового ступеня, а її авторка заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата психологічних наук за спеціальністю 19.00.07 - педагогічна та вікова психологія.

Офіційний опонент - кандидат
психологічних наук, старший
викладач кафедри психології
Сумського державного педагогічного
Університету імені А. С. Макаренка

*Василевської О.М. завідувач
секретар*

О. І. Василевська